

СТАНОВИЩЕ

по конкурс за заемане на академична длъжност „професор“ в област на висше образование 4.1 Физически науки, по научна специалност „Хелиофизика“ за нуждите на отдел „Слънце и слънчева система“ на тема „Изследване на слънчевата активност и космическото време“, обявен от Институт по астрономия с Национална астрономическа обсерватория към Българска академия на науките (ИАНАО-БАН) в Държавен вестник бр. 47 от 04.06.2024 г.

с единствен кандидат: доц. д-р Росица Стойчева Митева, Институт по астрономия с Национална астрономическа обсерватория към Българска академия на науките

от: доц. д-р Владимир Веселинов Божилков, катедра „Астрономия“, Физически факултет, СУ „Св. Кл. Охридски“

Доц. д-р Росица Стойчева Митева защитава дисертация на тема „Електронно ускорение при локализиране вълнови структури в слънчевата корона“ в университета Потсдам, Германия, през 2007 г. След две постдокторантури в престижни международни институции (Leibniz Institute for Astrophysics Potsdam (AIP) – Solar Radio Group в Германия и Paris Observatory – LESIA във Франция), започва работа в Българската академия на науките. Провежда още две постдокторантури в чужбина (в Presbyterian University Mackenzie – CRAAM в Бразилия и Национална обсерватория на Атина – IAASARS в Гърция), след което от 2016 г. е част от екипа на Институт за космически изследвания и технологии към БАН (с хабилизация през 2016 г.), а от 2019 г. заема академичната длъжност „доцент“ в Институт по астрономия с Национална астрономическа обсерватория към БАН.

В периода 2020-2024 г. доц. д-р Росица Митева е участвала в общо 13 проекта, от които 2 национални, а останалите международни. В три от международните проекти, доц. Митева е ръководител на българския екип в проекта. Счита, че това е впечатляващ и мащабен опит, който показва уменията на кандидата да работи в научни колективи, но също така да създава и да ръководи такива. В един от международните проекти, Space), подкрепен по програма PECS на Европейската космическа агенция, имах възможността пряко да работя с доц. Митева, тъй като бях ръководител на проекта. Имам преки отлични впечатления от нейната подготовка и приноси, които бяха съществени за успеха на проекта.

Доц. Митева има значителен опит и като организатор на национални и международни форуми. Била е член на организационния или програмния комитет в 7 научни форума, повечето от които международни. Доц. Митева споделя и своя опит със следващото поколение учени чрез преподаване на курсове по „Увод в радиоастрономията“, „Въведение в Космоса и космическата среда“ и „Основи на радиоастрономията“ в Софийския университет „Св. Кл. Охридски“.

Общият брой статии на доц. Митева е 106, от които 43 реферирани, съгласно представената справка от Scopus. За конкурса са представени общо 22 научни публикации, публикувани в периода 2020-2024 г. Те са реферирани и индексирани, като почти всички (без 3) имат импакт-фактор или импакт-ранг. Значителна част от публикациите (11) попадат в издания от квартал Q1 или Q2. Това показва значимостта

на работата на кандидата. Допълнително, доц. Митева е първи автор в 10 от представените в справката публикации.

Научните приноси на кандидата са основно на тема слънчева активност, космическо време и техните прояви по време на два слънчеви цикъла. Приносите отговарят изцяло на обявената тематика на конкурса.

Основните научни приноси на доц. Росица Митева са в пет направления:

статистически анализ на слънчеви енергетични частици и връзката им с проявите на космическото време. Основен принос е, че за първи път се предлага начин за корекция на интензитета на енергетични протони, регистрирани от спътника SOHO/ERNE на енергии около 25 и 50 MeV, поради насищане на детекторите. Резултатите имат значение при използване на данните от SOHO/ERNE във всички последващи изследвания.

Допълнително е изследвано влиянието на морфологията на активните области, които са източник на изследваните от кандидата слънчеви събития, върху спектрите на енергетични протони, както и микровълновите емисии за набор от събития, свързани със силни слънчеви избухвания.

Разработва се и нов каталог от слънчеви енергетични протони в десет енергетични канала и свързаните с тях събития.

зследване на връзката на слънчевите избухвания с различни прояви на космическото време. Основен принос е извършването на систематичен преглед и определяне на взаимовръзката между слънчевите избухвания с други еруптивни процеси в слънчевата корона, както и със събития на космическо време.

зследване на слънчевите радиоизбухвания и връзката им с прояви на космическото време. Направена е количествена оценка за източника на ускорени електрони, на базата на данни за слънчеви цикли 23 и 24. Съставен е каталог от слънчеви радиоизбухвания от тип II в диапазон 25-180 MHz и е определен техния произход.

зследване на геомагнитни бури, техните слънчеви и междупланетни източници. Основен принос на кандидата е извършеният корелационен анализ между 18 параметъра за 111 силни геомагнитни бури. За по-малка извадка от 25 геомагнитни бури е направено статистическо изследване за влияние на посоката на короналното изхвърляне на маса и грешките при определяне на техните скорости

зграждане на каталози на слънчеви еруптивни събития и космическо време. По инициатива на кандидата и с цел широка популяризация и достъп до данните е създадена онлайн платформа със свободен достъп, налична на адрес: отворения достъп до научни данни е съществен и важен.

Ще отбележа също, че кандидатът е представила и статии в по-големи авторски колективи относно изследване на атмосферни промени по време на пълни слънчеви затъмнения с цел изграждане на прототипи за йонизиращо лъчение, както и на радиоантена за наблюдение на слънчеви избухвания.

Работата и експертизата на доц. Митева е свързана и с обработката на радио-данни от обсерваторията LOFAR, като доц. Митева със сигурност има ключова роля в подкрепата на екипа зад българската LOFAR-станция, LOFAR-BG.

За участие в конкурса доц. д-р Росица Митева представя справка с 400 цитата (без автоцитиранията), като почти всички са в реферирани издания, съгласно справката от SCOPUS. Цитатите за периода 2020-2024 г. са 130, което показва, че работата на

кандидата се оценява високо от астрономическата научна общност. Индексът на Хирш на доц. Митева е 9.

За периода 2020-2024 г. доц. Митева е участвала в 28 научни събития, повечето от които международни, и е съавтор на 48 научни доклада. Намирам това за впечатляваща и мащабна дейност, която още повече подчертава значимостта на работата на кандидата.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на гореизложеното считам, че цялостната дейност на кандидата съответства на изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България, Правилника за прилагането му и специфичните допълнителни изисквания на БАН и ИА с НАО за заемане на академичната длъжност „професор“. Давам **положителна** оценка на кандидата и препоръчвам на Научния съвет на ИА с НАО да избере доц. д-р Росица Стойчева Митева на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 4.1 Физически науки, научна специалност „Хелиофизика“.

Изготвил становището:

.....
/Доц. д-р Владимир Божилов/

. 2024 г.,
Гр. София